

De bæredygtige handlingers årti

Danmark og verdensmålene

Steen Hildebrandt

Landstingssalen, Christiansborg Slot, den 9. september 2020.

Konferencen: *A Decade to Action – 10 år tilbage.*

*Vi mennesker er den mest påtrængende
art i et skrøbeligt og enestående økosystem.*

Paolo Giordano

Italiensk fysiker i bogen: *I smittens tid*

Verdensmålene er det største håb for verdens udvikling, der nogensinde er formuleret. Verdensmålene er ikke et problem, som skal løses; målene er en mulighed, som vi skal gribe. Verdensmålene handler om en mere værdig, mere sund, mere retfærdig og en mere lige verden. En bæredygtig verden.

En sådan verden kommer ikke af sig selv. Vi skal anstrenge os. Der skal tages initiativer. Fra ord til handling. Handlingens årti. Vi står over for 10 meget vigtige år. Ti år, der bør stå i bæredygtighedens og verdensmålenes tegn. Vi står midt i et gigantisk vendepunkt.

Det er rigtigt: Der er behov for handlinger, men: Det skal ikke bare være handlingernes årti, det skal være de rigtige handlingers årti. De bæredygtige handlingers årti. For der er faktisk mange handlinger allerede. Der er mange lastbiller på vej til byggepladser i København. Der kører mange og store landbrugsmaskiner ude på markerne. Der er krydstogtskibe overalt. Der produceres dag og nat. Affaldsmængderne hober sig op. Madspildet slår nye rekorder. Men: Er det bæredygtigt byggeri? Er det den rigtige form for landbrug? Er det bæredygtig turisme? Er det bæredygtige produkter, produktionsprocesser og livscykluser? Svaret er: Nej, det er det ofte ikke. Vi har gjort meget, også i de foregående årtier, men meget af det har været ikke-bæredygtigt. Det skal der rettes op på nu – med bæredygtige handlinger. Bæredygtighed er nøgleordet og skal være det, vi hele tiden sigter imod.

Skal vi være præcise, må vi sige: Der sker allerede meget derude, men meget af det bringer os i en forkert retning. Det gælder fx, når talen er om biodiversitet, CO2-udledning, ulighed, affaldsmængderne, ressourceforbrug og andet. På mange områder bevæger Danmark og verden sig i disse år – ikke bare for langsomt frem mod verdensmålene, nej, vi bevæger os på vigtige områder væk fra verdensmålene. På mange områder er vi på en forkert kurs. Derfor: Vi skal ikke tilbage til business as usual. Vi skal frem til business as unusual. Vi skal udvikle en: New Deal. En Green New Deal. Ny normal. Nye standarder. Eller med det gamle FN-begreb: Vi skal Build Back Better. Vi skal gøre det bedre; vi skal transformere verden i en mere og mere bæredygtig retning. Og vi skal i den forbindelse erindre den amerikanske fremtidsforsker Jeremy Rifkins sætning: *”En verden i krise har brug for et globalt spring i empati”*. Vi har brug for mere helhedstænkning.

Vi må ikke overforenkle. Dette handler om klimaet, og: Det handler om meget mere end klimaet. Vi taler meget om klimaet; det er godt, og det er vigtigt. Men klimaet er kun en del af den store bæredygtighedsdagsorden. Verdensmålene, den store dagsorden, handler om meget mere end klima. Biodiversitet; ulighed; ligestilling; rent vand; og meget andet.

Vi har travlt med at finde ud af, hvem der er nummer 1, 2 og 3 med hensyn til at nå verdensmålene. Det er, som om det er et væddeløb mellem Danmark og Sverige. Det er det ikke; det er en alt for simpel og uproduktiv tænkning. I stedet skal vi spørge: Hvor langt er vi hver især fra at være i mål. Det er det interessante og vigtige, og spørger vi om det, er svaret: Både Danmark, Norge, Finland og Sverige er langt fra mål; der er lande, der er endnu længere fra mål, end vi er, men det bliver det jo ikke bedre af. Vi har mere end nok at gøre med at fokusere på vor egen situation og vore egne tiltag. Og Vores mål rapporten skal bl.a. bruges til at besvare spørgsmålet: Hvor er vi? Og hvor vil vi hen - konkret? Ikke bare i bløde vendinger, men med præcise angivelser. Skal vi lede og styre, skal vi have svar på de to spørgsmål: Hvad er den aktuelle tilstand, hvor er vi, og hvordan ser den ønskede tilstand ud – fx i 2030? Vi kan ikke lede og styre uden at have noget at lede og styre efter – og her er verdensmålene – og de danske målepunkter i Vores mål rapporten - det bedste og mest præcise, verden og Danmark lige nu har.

Vores Mål-rapporten er et enestående værktøj. Rapporten siger ikke, hvad politikerne skal gøre; rapporten peger derimod på, hvilke områder, hvilke parametre, hvilke temaer, man skal fokusere på - som Folketing, som regering, som kommune, som region, som privat virksomhed. På den måde folder rapporten de 17 verdensmål og de 169 delmål ud og peger på de områder, hvor der bør formuleres politikker, hvor der bør sættes ind med tiltag osv. Men det er selvfølgelig op til politikerne i dette hus, op til bestyrelserne og direktionerne derude at tage stilling til, hvad man vil gøre, hvor hurtigt og i hvilke rækkefølger. Og Vores-mål rapportens danske målepunkter er et enestående redskab i den forbindelse.

Vi skal tænke på, at de 17 verdensmål og de 169 delmål er formuleret i så generelle vendinger, at de skal kunne forstås af og give mening i alle lande i verden; derfor er der behov for, at alle lande foretager en oversættelse, en konkretisering, således at det bliver muligt - meningsfyldt og præcist - politisk, styringsmæssigt og ledelsesmæssigt at sætte ind dér, hvor der er størst behov for det, og hvor det vil have den største effekt at sætte ind set i forhold til at nå verdensmålene. Det er derfor, Vores mål-rapporten er så vigtig. Det er nu op til politikerne, embedspersoner, eksperter og analytikere fra ministerier, styrelser, virksomheder, civilsamfundsorganisationer mm at analysere

de mange detaljer i rapporten og finde frem til, hvad der er det vigtige i hver enkelt konkrete situation, ministerium, styrelse mm.

Vi hører ofte sætningen: "Vi er jo kun et lille land"; også i dette hus hører vi sætningen; underforstået: Så vi kan ikke rigtig gøre noget; vi betyder så lidt i den store sammenhæng, at det er ligegyldigt, hvad vi foretager os. Jeg vil sige det så tydeligt, jeg kan: Intet kan være mere forkert. Sandheden er: Hvis vi hele tiden peger videre til de største lande, de største virksomheder, de største byer – så kommer vi ingen vegne, så sker der alt for lidt. Vi skal tænke modsat: Alle er vigtige; også den mindste betyder noget i den store sammenhæng. Greta Thunbergs lille bog hedder: *No one is too small to make a difference*. Ingen er for lille til at gøre en forskel.

Under corona-krisen blev det sagt – igen og igen: "Det, du gør nu, gør en forskel". Forskellen var den enkelte danske borgers adfærd. Det, vi gør nu, gør en forskel – i Danmark og i verden. Hvis alle tænker sådan, så sker der noget. Hvis alle tænker: Det må de store tage sig af, så sker der – meget mindre. Verdensmålene er alles ansvar. Og alles mulighed. Det er et fælles projekt. Verdensmålene er ikke et problem. Verdensmålene er en mulighed. Som den indiske forfatter Arundhati Roy siger: *"Another world is not only possible. She is on her way. On a quiet day, I can hear her breathing"*.

Der er mange, der er imod regulering og politiske indgreb. Derfor siger nogen: Alt dette med verdensmålene og bæredygtighed skal markedet klare; lad markedet løse alle disse problemer. Man kan sige med sikkerhed: Markedet løser ikke og kan ikke løse de udfordringer, der er forbundet med at realisere verdensmålene. Markedet, virksomhederne, byerne, kommunerne, civilsamfundet - alle skal hjælpe, alle er nødvendige aktører og spillere. Men Folketinget - og EU – og en række andre parlamenter og regeringer i verden skal sætte rammerne, skal formulere de incitament - positive og negative, belønninger og afgifter, der er nødvendige for at motivere virksomheder, husholdninger, kommuner mm. til at bevæge sig i de rigtige og bæredygtige retninger. Rammer og reguleringer er ubetinget nødvendige.

Verdensmålene handler om en bedre verden for mange millioner mennesker i verden. Hovedprincippet bag verdensmålene er: Leave no one behind. Ingen må lades i stikken. Alle skal med. Jeg tror, man må sige – klart og lige ud: Skal vi nå verdensmålene, kommer det til at koste. Gabet mellem den tilstand, verden lige nu befinder sig i, og den tilstand, som verden bør befinde sig i, når vi kommer frem til år 2030, er stort. De danske målepunkter, som Vores mål rapporten indeholder, skal hjælpe os til at præcisere, hvor stort dette gab er, og hvor det ser værst ud, dvs. hvor de største udfordringer – og muligheder - er. At forestille sig, at vi kan dække disse gab, nå disse mål, uden at mange af os må bære ofre, er urealistisk. Det kræver store ændringer, også mange gode ændringer, at realisere verdensmålene. Og vi må være realistiske: Man kan ikke gennemføre store ændringer uden store ændringer. Man kan ikke fortælle befolkningen, at man kan gennemføre verdensmålene, herunder løse klimaudfordringerne, uden at nogen kan mærke det. Både positivt og negativt. Både fordele og ofre. Selvfølgelig kommer vi til at mærke det. Det handler i virkeligheden alt sammen om mennesker og menneskers og virksomheders adfændsændringer.

For Danmark handler verdensmålenes realisering om at transformere det enestående danske velfærdssamfund, som mange og store flertal i det danske Folketing gennem årene har udviklet. Dette velfærdssamfund er på mange måder noget helt særligt i verden, men det er også på mange

områder og måder et ikke-bæredygtigt samfund. Det skal ændres. Det danske velfærdssamfund skal i de næste ti år udvikles til at blive et nyt og bæredygtigt velfærdssamfund. De danske målepunkter er en vigtig del af dette projekt: Et bæredygtigt velfærdssamfund.

*Den snævre egoismes tid er forbi, og den store sammenhæng
åbenbares gennem en lille bitte virus. Menneskene over hele
jorden er forbundet med hinanden i uendelige smittekæder.*
Suzanne Brøgger

Vores mål-projektet

Økonomisk støtte: Industriens Fond, Lundbeckfonden, Nordea-fonden, Rambøll Fonden, Realdania og Spar Nord Fonden. *Rapport:* Gør Verdensmål til vores mål. 197 danske målepunkter for en mere bæredygtig verden. *Udgiver:* 2030-Panelet. *Projektgennemførelse:* Konsortium under ledelse af Deloitte. *Projektejere:* 2030-Netværket, 2030-Panelet og Danmarks Statistik.

Nogle referencer:

Steen Hildebrandt og Michael Stubberup: Bæredygtig ledelse. Gyldendal. København 2010. Flere udgaver og oplag.

Steen Hildebrandt: Vækst og bæredygtighed. 2. udgave. Libris. København 2015.

Steen Hildebrandt (red.): Bæredygtig global udvikling. Om FN's 17 verdensmål i et dansk perspektiv. Jurist- og Økonomforbundets Forlag. København 2016. 5. udgave.

Steen Hildebrandt og Lars Josephsen (red.): Globale mål. Visionen om bæredygtig udvikling. DJØF Forlag. 2. udgave. København 2019.

Katherine Richardson: Hvordan skaber vi bæredygtig udvikling for alle. Informations Forlag. København 2019.

Jeffrey D. Sachs: The Ages of Globalization. Columbia University Press. New York 2020.

Jeffrey Sachs: The Age of Sustainable Development. Columbia University Press. New York 2015.

UN: Global Sustainable Development Report. New York 2019.

